

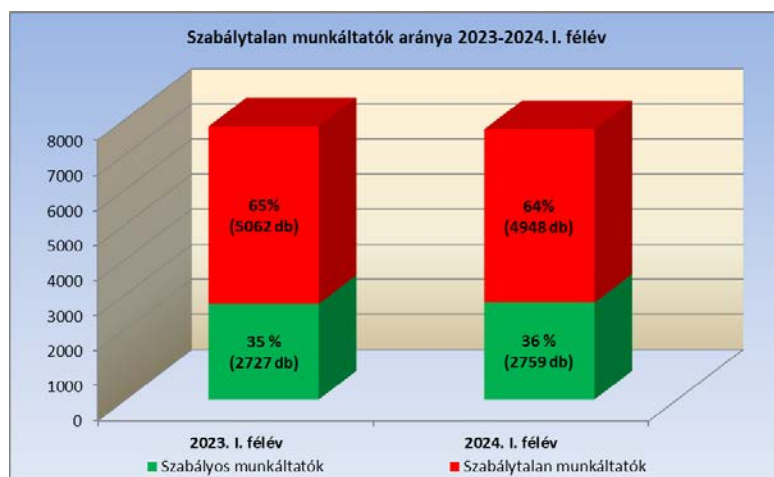
A foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzések tapasztalatai (2024. január 1. – június 30.)

A foglalkoztatás-felügyeleti hatóság az ellenőrzést végző foglalkoztatás-felügyeleti hatóságok beszámolóí alapján elkészítette a 2024. I. félévre vonatkozó foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzések tapasztalatairól szóló országos összefoglaló jelentését. Az időszakos összefoglaló jelentés elkészítése az állami foglalkoztatási szerv, a munkavédelmi és munkaügyi hatóság kijelöléséről, valamint e szervek hatósági és más feladatainak ellátásáról szóló 320/2014. (XII. 13.) Korm. rendelet 15. § (2) bekezdésén alapul.

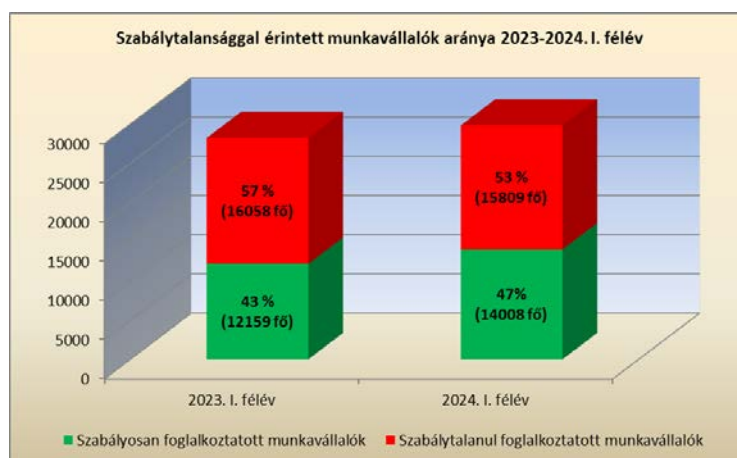
1. Főbb ellenőrzési adatok

2024. június 30-ig **7 707 munkáltatót** vont ellenőrzés alá a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság. A **foglalkoztatók 64 %-a volt érintett valamilyen munkaügyi jogsértéssel**, amelyek az ellenőrzés alá vont **munkavállalók (29 817 fő) 53%-át érintették**.

2023. első félévhez viszonyítva az **ellenőrzések száma** (2023. június 30-ig: 7 789 db), és a **szabálytalan munkáltatók aránya** (2023. június 30-ig 65 %) **is közel azonos**.

Jóval több munkavállaló (2023. június 30-ig 28 217 fő) **foglalkoztatását ellenőrizték** az első félévben, és **arányaiban négy százalékkal kevesebb munkavállalót érintett** (2023. június 30-ig 57 %) valamilyen **munkaügyi jogsértés** az ellenőrzéssel érintett időszakban.

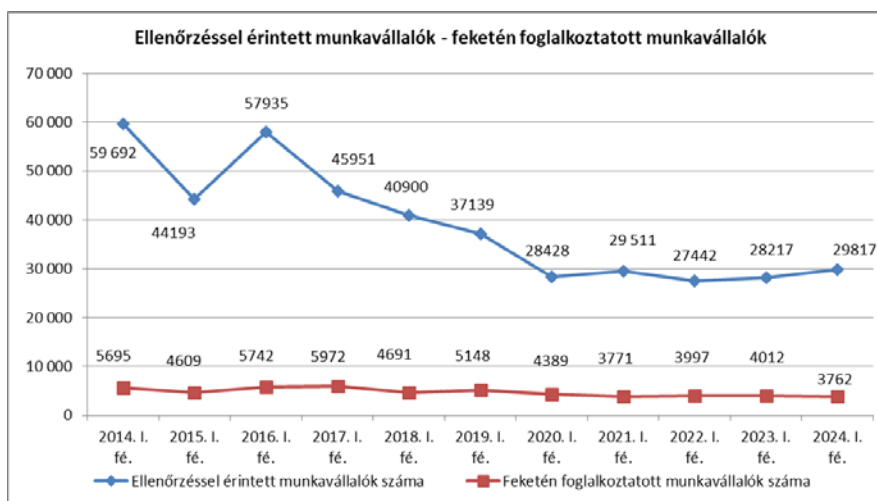
A főbb ellenőrzési adatok 2024. I. félévben továbbra is **pozitív irányba haladnak**.

2. Tipikus jogsértések

2.1. Feketefoglalkoztatás

Az ellenőrzési adatok alapján a **feketefoglalkoztatás továbbra is a legmeghatározóbb jogsértés**, mely az ellenőrzött munkavállalók **12,62 %-át** tette ki (**3 762 fő**). Az ellenőrzéssel érintett munkavállalókhöz (29 817 fő) viszonyítva a **feketefoglalkoztatással érintett munkavállalók aránya** az előző év arányaihoz képest **csökkent** (2023-ban 14,22 %).

Összesen	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2020. I. fé.	28 428	4389	15,44%
2022. I. fé.	27 442	3997	14,57%
2023. I. fé.	28 217	4012	14,22%
2019. I. fé.	37 139	5148	13,86%
2017. I. fé.	45 951	5972	13,00%
2021. I. fé.	29 511	3771	12,78%
2024. I. fé.	29 817	3762	12,62%
2018. I. fé.	40 900	4691	11,47%
2015. I. fé.	44 193	4609	10,43%
2016. I. fé.	57 935	5742	9,91%
2014. I. fé.	59 692	5695	9,54%
2013. I. fé.	61 009	4892	8,02%
2011. I. fé.	105 720	7476	7,07%
2012. I. fé.	113 978	5648	4,96%

Az építőipar adta az összes feketén foglalkoztatott munkavállaló **42 %-át** (**1 566 fő**), ez az **arány** az előző év első feléhez képest **csökkent** (2023. első félév: 47 %, 1889 fő).

Ha azonban az **ágazatban ellenőrzött munkavállalókkal** vetjük össze a számokat, **növekedés** figyelhető meg (21,77 %-ról **24,43 %-ra** változott).

Építőipar	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2011. I. fé.	5 782	2645	45,75%
2013. I. fé.	3 792	1250	32,96%
2017. I. fé.	5 912	1912	32,34%
2022. I. fé.	6 525	2054	31,48%
2020. I. fé.	5 982	1883	31,48%
2018. I. fé.	5 232	1644	31,42%
2014. I. fé.	6 717	2107	31,37%
2016. I. fé.	6 845	2036	29,74%
2019. I. fé.	6 632	1856	27,99%
2015. I. fé.	5 789	1566	27,05%
2021. I. fé.	6 654	1751	26,31%
2024. I. fé.	6 411	1566	24,43%
2023. I. fé.	8 677	1889	21,77%
2012. I. fé.	6 345	1075	16,94%

A **mezőgazdasági** ágazatból került ki a feketén foglalkoztatott munkavállalók **7 %-a (272 fő)** amely közel háromszorosa a tavalyi év azonos időszakában tapasztaltaknak (2,4 %, 99 fő).

Az **ágazatban ellenőrzéssel érintett munkavállalókhöz** viszonyítva a feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya (2023. június 30-ig 12,13% 2024. június 30-ig **15,16 %**) **emelkedett**.

Az emelkedés oka, hogy az idei évben a mezőgazdasági szektorban összesen 1 794 munkavállalót érintett foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzés (kétszer annyi munkavállalót foglalkoztatását ellenőrizte a hatóság, mint 2023. I. félévben), akik közül 272 főt foglalkoztattak feketén.

Mezőgazdaság	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2017. I. fé.	1 954	606	31,01%
2015. I. fé.	1 205	304	25,23%
2021. I. fé.	809	162	20,02%
2019. I. fé.	1 772	336	18,96%
2018. I. fé.	1 643	284	17,29%
2013. I. fé.	1 254	201	16,03%
2016. I. fé.	1 580	249	15,76%
2022. I. fé.	540	83	15,37%
2014. I. fé.	2 377	361	15,19%
2024. I. fé.	1 794	272	15,16%
2012. I. fé.	3 488	479	13,73%
2020. I. fé.	1 280	172	13,44%
2023. I. fé.	816	99	12,13%
2011. I. fé.	3 052	319	10,45%

A **feldolgozóiparban** az ellenőrzéssel érintett összes munkavállaló **4,14 %-a (271 fő)** volt feketén foglalkoztatva, ami az arányokat tekintve 2023. első félévhez képest **csökkenést** jelez (4,92 %, 196 fő).

A **gépiparban** az ellenőrzéssel érintett munkavállalók **2,99 %-át (90 fő)** érintette a feketefoglalkoztatás, mely a 2023. évi első félév adataihoz (2,61 %, 47 fő) képest **emelkedett**.

A gépiparra továbbra is jellemző, hogy kevésbé fordul elő bejelentés nélküli foglalkoztatás.

Az összes feketén foglalkoztatott munkavállaló 9,5 %-a került ki a két szektorból összesen. 2023. június 30-ig 6 % volt ez az arányszám.

Feldolgozóipar	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2017. I. fé.	7 072	479	6,77%
2020. I. fé.	4 337	238	5,49%
2018. I. fé.	4 674	255	5,46%
2022. I. fé.	2 569	139	5,41%
2023. I. fé.	3 982	196	4,92%
2024. I. fé.	6 545	271	4,14%
2019. I. fé.	7 567	311	4,11%
2016. I. fé.	12 857	509	3,96%
2014. I. fé.	12 752	434	3,40%
2015. I. fé.	7 088	234	3,30%
2021. I. fé.	4 231	129	3,05%
2013. I. fé.	13 062	352	2,69%
2011. I. fé.	19 539	506	2,59%
2012. I. fé.	20 029	478	2,39%

Gépipar	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2015. I. fé.	4 747	143	3,01%
2024. I. fé.	3 007	90	2,99%
2016. I. fé.	7 834	208	2,66%
2019. I. fé.	2 490	66	2,65%
2023. I. fé.	1 804	47	2,61%
2020. I. fé.	3 781	94	2,49%
2013. I. fé.	7 232	128	1,77%
2014. I. fé.	10 469	142	1,36%
2017. I. fé.	7 724	102	1,32%
2022. I. fé.	4 824	60	1,24%
2018. I. fé.	5 123	54	1,05%
2021. I. fé.	5 768	52	0,90%
2011. I. fé.	19 848	118	0,59%
2012. I. fé.	25 957	144	0,55%

A személy- és vagyonvédelmi munkáltatók 2024. első felében a feltárt feketén foglalkoztatott munkavállalók **6,14 %-át (231 fő)** adták, ami a tavalyi év azonos időszakában mért 5,6 %-hoz (226 fő) képest némi **emelkedést** mutat.

Az ágazatban ellenőrzött munkavállalók **11,7 %-át** foglalkoztatták bejelentés nélkül, mely a 2023. azonos időszakában mért adatokhoz képest közel felére **csökkent**.

A 2011. évtől vizsgálva ebben a félévben tapasztaltuk a legjobb arányokat.

Vagyonvédelem	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2021. I. fé.	1 180	370	31,36%
2017. I. fé.	2 418	690	28,54%
2019. I. fé.	2 563	708	27,62%
2022. I. fé.	1 478	367	24,83%
2023. I. fé.	1 033	226	21,88%
2016. I. fé.	3 978	838	21,07%
2013. I. fé.	4 277	895	20,93%
2011. I. fé.	12 934	2645	20,45%
2014. I. fé.	4 214	759	18,01%
2020. I. fé.	2 141	377	17,61%
2018. I. fé.	3 891	665	17,09%
2015. I. fé.	4 287	665	15,51%
2012. I. fé.	8 967	1122	12,51%
2024. I. fé.	1 975	231	11,70%

A kereskedelmi ágazatban tevékenységet folytató munkáltatók közül kerül ki a feketén foglalkoztatott munkavállalók **9,4 %-a (354 fő)**, mely 2023. első félévéhez képest **emelkedett**, amikor **7 % (300 fő)** volt ez az adat.

Az **ágazatban ellenőrzött munkavállalókra** vetítve is **emelkedés** tapasztalható, mivel a kereskedelmi ágazatban dolgozók **11,84 %-át** érintette a feketefoglalkoztatás valamelyik formája, amíg 2023. június 30-ig 7,07 % volt ez az arány.

Kereskedelem	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2024. I. fé.	2 989	354	11,84%
2020. I. fé.	2 998	312	10,41%
2019. I. fé.	3 950	401	10,15%
2017. I. fé.	8 265	807	9,76%
2015. I. fé.	5 787	485	8,38%
2022. I. fé.	4 693	388	8,27%
2018. I. fé.	5 621	462	8,22%
2016. I. fé.	6 897	552	8,00%
2014. I. fé.	8 174	600	7,34%
2021. I. fé.	5 527	401	7,26%
2023. I. fé.	4 241	300	7,07%
2013. I. fé.	10 147	605	5,96%
2011. I. fé.	13 139	541	4,12%
2012. I. fé.	16 796	607	3,61%

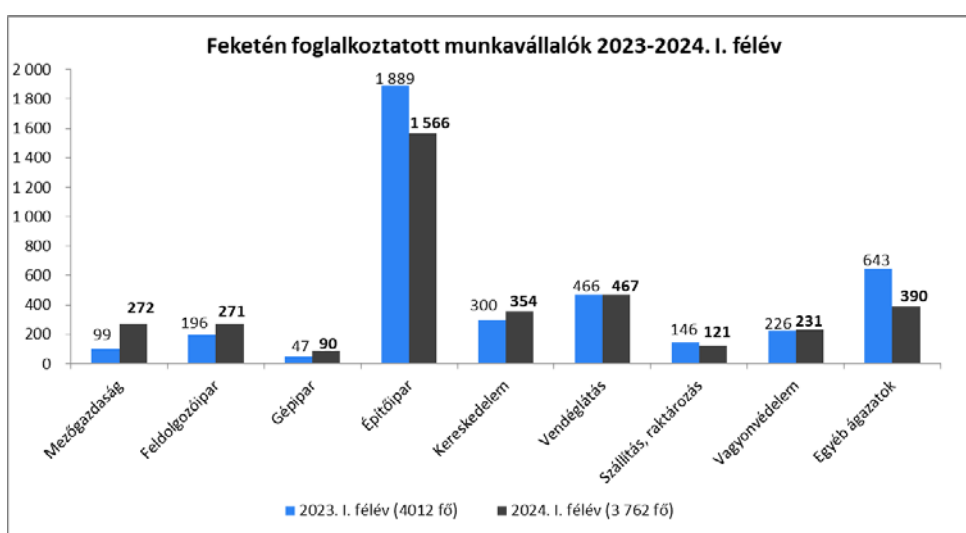
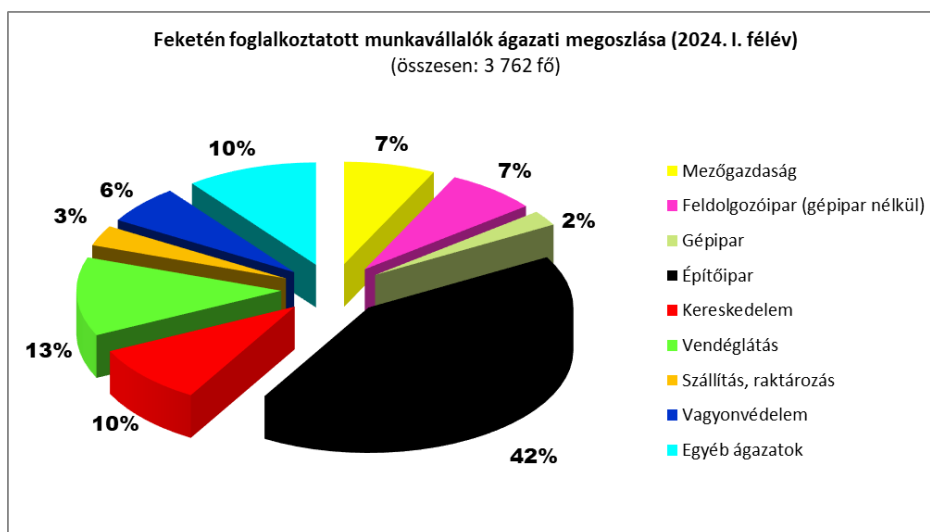
A **vendéglátásban** az ellenőrzéssel érintett munkavállalókra vetítve a feketén foglalkoztatottakra vonatkozó arányszám idén **20,07 % (467 fő)**, amely a 2023. évi adatokhoz (17,15 %, 466 fő) viszonyítva **nőtt**.

A feketefoglalkoztatás **ágazatok közötti megoszlása tekintetében** a tavalyi azonos időszakhoz képest is **növekedés** történt (2023. június 30-ig: 11,6 %, **2024. június 30-ig: 12,4 %**).

Vendéglátás	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2024. I. fé.	2 327	467	20,07%
2020. I. fé.	2 703	485	17,94%
2023. I. fé.	2 717	466	17,15%
2021. I. fé.	1 899	318	16,75%
2022. I. fé.	2 526	395	15,64%
2018. I. fé.	4 235	626	14,78%
2017. I. fé.	4 018	561	13,96%
2016. I. fé.	4 915	666	13,55%
2019. I. fé.	3 531	459	13,00%
2015. I. fé.	3 913	452	11,55%
2014. I. fé.	4 187	483	11,54%
2013. I. fé.	6 330	702	11,09%
2011. I. fé.	7 299	658	9,01%
2012. I. fé.	7 111	622	8,75%

Az egyes ágazatokban az ellenőrzéssel érintett munkavállalókra kivetítve a személy – és vagyonvédelem, és a feldolgozóipar területén javult a feketefoglalkoztatás aránya, a többi ágazatban a 2023. évi első félévhez képest növekedés tapasztalható.

Az összes ellenőrzött és feketén foglalkoztatott munkavállaló arányszáma az előző év hasonló időszakához képest csökkent. Az elmúlt évek ellenőrzési tapasztalataival megegyezően **továbbra is az építőipar területe adja a legtöbb feketén foglalkoztatott dolgozót, ezt követi a vendéglátás, majd a főbb ágazatokon kívüli „egyéb” ágazatok és a kereskedelem.** A legkisebb számban a gépipari ágazatban fordult elő a feketefoglalkoztatás.

A feketefoglalkoztatással kapcsolatosan továbbra is megállapítható, hogy a leggyakrabban előforduló szabálytalanság a **jogviszony bejelentésének elmulasztása**, mely mind klasszikus munkaviszony, mind pedig az egyszerűsített foglalkoztatás keretein belül előfordul.

A "feketemunka" valamennyi formája a társadalom számára negatív hatással van, mert nem csupán a gazdaság fejlődését hátráltatja, de hátrányos versenyhelyzetet teremt a jogkövető vállalkozások számára, sérti a munkavállalók alapvető garanciális jogait, valamint veszélyezteti az egyének nyugdíj- és társadalombiztosítási ellátását is. A szándékos jogsértésekkel a foglalkoztatóknak az a célja, hogy a törvényi előírásokat betartó versenytársakkal szemben előnybe kerüljenek, valamint nagyobb nyereséggel bírjanak.

A bejelentési kötelezettséget elmulasztó munkáltatókra általában jellemző, hogy tisztában vannak a jogszabályi követelményekkel, de a rövid időtartamú munkáknál, és a félreeső, zárt helyeken történő munkavégzésnél szándékosan nem tesznek eleget a bejelentési kötelezettségüknek, mert bíznak abban, hogy nem éri el őket a hatósági ellenőrzés.

A foglalkoztatók gyakran hivatkoznak adminisztrációs hibára, könyvelői mulasztásra (például a munkavállalók bejelentéséhez szükséges adatokat időben leadták a könyvelőnek, de a könyvelő megkésve vagy teljesen elmulasztotta a bejelentés megtételét) vagy technikai problémára.

Az ellenőrzési tapasztalatok a tekintetben pozitívak, hogy a feketefoglalkoztatással érintett munkáltatók többsége az ellenőrzés hatására megteszi a szükséges intézkedéseket a jogsértés megszüntetése érdekében, és az adóhatóság felé megteszi a szükséges bejelentést.

Egyszerűsített foglalkoztatás esetén a bejelentés elmulasztásának hátterében általában a közterhek befizetésének szándékos elkerülése vagy az időbeli korlátok kijátszása áll.

A foglalkoztatók bíznak abban, hogy elkerüli őket a hatósági ellenőrzés, ezért néhány napot bejelentés nélkül, közteher megfizetésének elmulasztásával foglalkoztatnak munkavállalókat.

Egyszerűsített foglalkoztatás keretében történt munkavégzésnél a munkaszerződéseket a munkáltatóknak csak egy része foglalta írásba, leginkább alkalmi munkára létesítettek egyszerűsített foglalkoztatást.

Gyakori szabálytalanság egyszerűsített foglalkoztatásnál továbbra is, hogy a munkáltató a munkavállalók munkaidejével kapcsolatos adatokról nem vezet nyilvántartást, annak ellenére, hogy az ún. minta-munkaszerződést a felek nem foglalták írásba, ez azonban a foglalkoztatót mentesítené a nyilvántartási kötelezettség alól.

Részmunkaidős bejelentés, teljes munkaidős foglalkoztatás mellett szintén nem ritka szabálytalanság, de az esetek nagy részében a bizonyítás nehéz, mert a munkájukat féltő munkavállalók nem mernek a munkáltatójuk ellen nyilatkozni, így a szabálytalansággal kapcsolatban magas a látencia. Ennek a jogsértésnek a feltárása gyakran csak a már megszűnt jogviszonyú munkavállalók esetében eredményes, amikor a volt munkavállalók már nem félnek felfedni foglalkoztatásuk valós körülményeit.

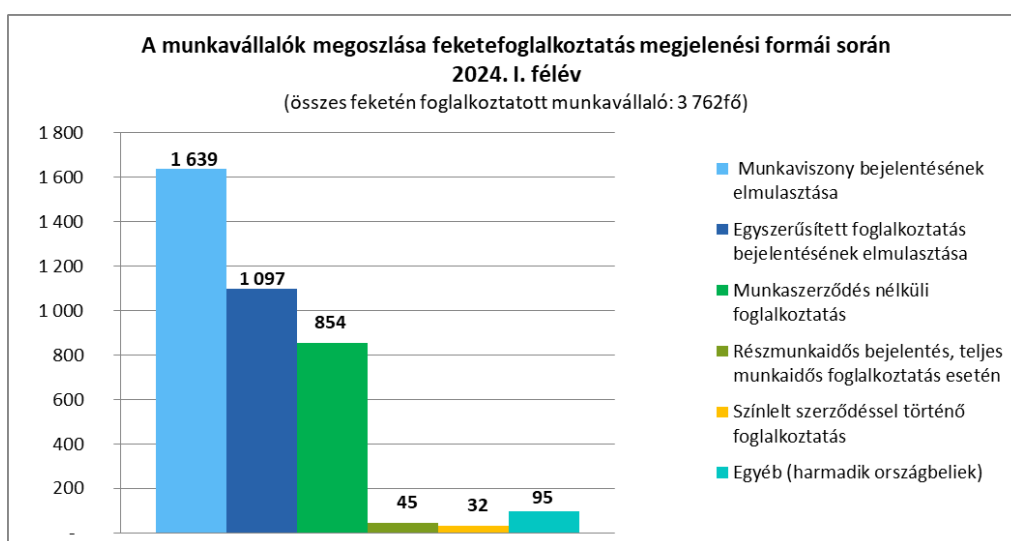
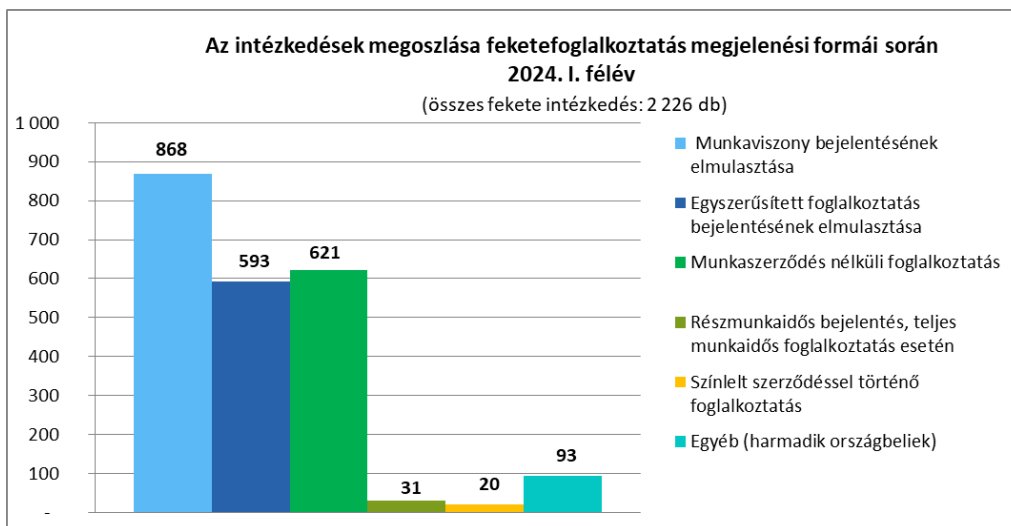
Munkaszerződés nélküli foglalkoztatás esetén azon munkáltatók, akiknek nem áll szándékában feketén foglalkoztatni a munkavállalókat, elsődlegesnek tekintik a bejelentést, mert az a céljuk, hogy a munkavállaló mielőbb munkába álljon. A munkaszerződések írásba foglalását „idő hiányában” elhalasztják, és ilyenkor előfordul, hogy megfélemedeznek róla.

A **színtelt szerződéssel történő foglalkoztatás**, mely leginkább téves jogszabály alkalmazás miatt történik, egyre kevésbé fordul elő.

A **harmadik országbeli állampolgárok szabálytalan foglalkoztatása** az alábbi formákban fordult elő:

- nem rendelkeztek érvényes tartózkodási vagy munkavállalási engedéllyel
- engedélyben megjelölt munkavégzési helytől eltérő munkahelyen kerültek foglalkoztatásra
- lejárt érvényességű engedéllyel végeztek munkát
- érvényes adóhatósági bejelentés hiányában foglalkoztatták.

Ágazati megoszlásban tekintve a harmadik országbeliek foglalkoztatásával kapcsolatos jogsértés nagyobb létszámot érintett az építőipar, feldolgozóipar, gépipar és az egyéb ágazatok területén. A mezőgazdaság és a vagyonvédelem területén nem tárt fel a hatóság ilyen irányú jogsértést.

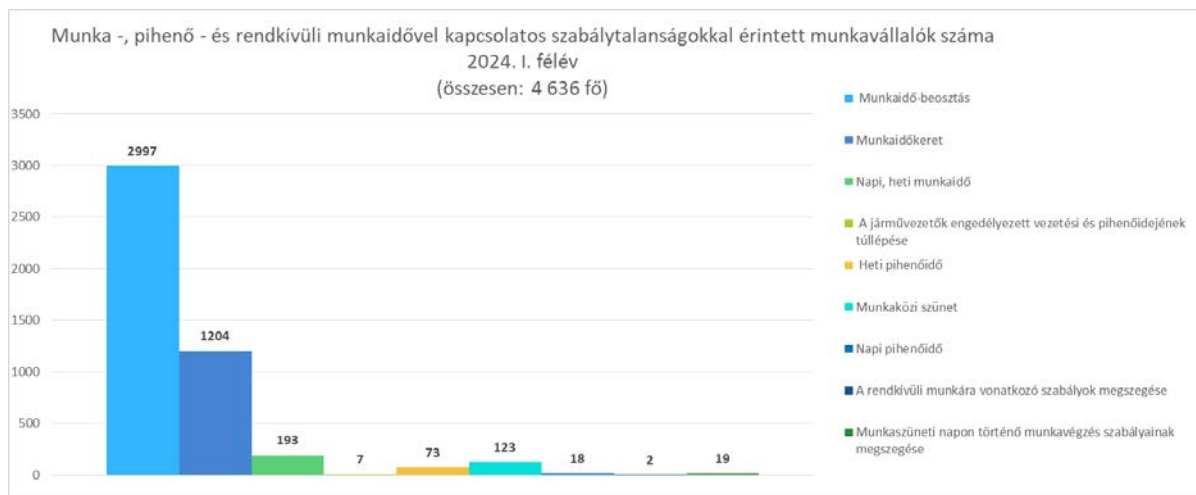

2.2. Munkaidő, pihenőidő, rendkívüli munkavégzés

A **munkaidővel, pihenőidővel és rendkívüli munkavégzéssel kapcsolatos jogsértések** száma a tavalyi év ugyanezen időszakához viszonyítva **emelkedett, 4 636 főt** érintett 2024. első félévében (2023. június 30-ig 3 919 fő). A **leggyakrabban előforduló** szabálytalanság a **munkaidő-beosztás hiánya (2 997 fő)**, melynek hátterében a jogszabályok ismeretének hiánya, valamint a rendkívüli munkavégzés elfedésére irányuló szándék áll. A munkaidő-beosztás szóbeli közlése miatt a munkavállaló kiszolgáltatottá válik a foglalkoztatóval szemben, mert nem csak a pihenőidőjével nem tud tervezni, de az esetleg részére járó rendkívüli munkavégzés miatti szabadidőtől vagy bérpótléktól is elesik.

Nagy munkavállalói létszámot érintett a munkaidőkerettel kapcsolatos jogsértés, amely leggyakrabban a munkaidőkeret kezdő és befejező időpontjának írásban való meghatározásának elmulasztásával valósult meg, amely **nem teszi lehetővé a munkaidőkereten felül teljesített rendkívüli munkavégzésnek és annak ellentételezésének (munkabér, szabadidő) az ellenőrzését.**

2.3. Munkaidő-nyilvántartás

A **munkaidő-nyilvántartás hiányával**, vagy **adatainak valótlan rögzítésével** kapcsolatos szabálytalanságok az első félévben **kevesebb** munkavállalót érintettek, mint 2023. első félévében (2023. június 30-ig: 5 116 fő, 2024. június 30-ig: **3 691 fő**).

A munkaidő-nyilvántartással kapcsolatos jogsértések alkalmasak arra, hogy **elfedjék a munkabérrel, munkaidővel, illetve pihenőidővel kapcsolatos szabálytalanságokat is**. A munkaidő-nyilvántartás vezetése a munkáltató kötelessége, így azt nem engedheti át a munkavállaló részére. A munkaidő-nyilvántartás vezetésének elmulasztása tudatos jogsértés, a munkáltatók tudják, hogy a hiányos munkaidő-nyilvántartással sem a munkavállaló, sem pedig a hatóságok számára nem ellenőrizhető a pihenőidőre, pihenőnapra, munkaszüneti napon történő munkavégzésre vonatkozó szabályoknak a betartása és a pótlékfizetés teljesítése sem.

A papíralapon vezetett jelenléti ívek mellett továbbra is terjednek az elektronikus úton vezetett nyilvántartások, azonban itt is előfordulnak mind a naprakészséggel, mind a tartalom valóságnak megfelelőségével, hitelességével kapcsolatos szabálytalanságok. Ugyanakkor az elektronikus nyilvántartások többnyire azonnal ellenőrizhetőek, az azonnali betekintéssel kapcsolatos hatósági igényeket a foglalkoztatók többnyire teljesíteni tudják.

2.4. Munkabér

A **munkabérrel kapcsolatos jogsértésekkel** érintett munkavállalói létszám (**3 402 fő**) a 2023. első félévhez (2 731 fő) képest **nőtt**.

Ezek közül a legtöbb esetben a **bérjegyzékkel** kapcsolatos előírások megsértése, majd a **munkabér határidőben történő megfizetésének elmaradása**, illetve a **pótlékokra** vonatkozó szabályok megszegése fordult elő.

Több esetben megállapítást nyert, hogy a munkabérrel adott elszámolás, a bérjegyzék tartalma nem felelt meg a jogszabályi előírásoknak, mert abból például nem volt megállapítható, hogy a munkáltató az alaphéren felül milyen pótlékokat számolt el a munkavállalóknak.

A bérpótlékok megfizetésének az elmaradása általában a jogszabályok nem megfelelő ismeretéből fakad, de előfordulnak egyéb bérszámfejtési problémák, illetve a munkáltató szándékos szabálytalan magatartása is.

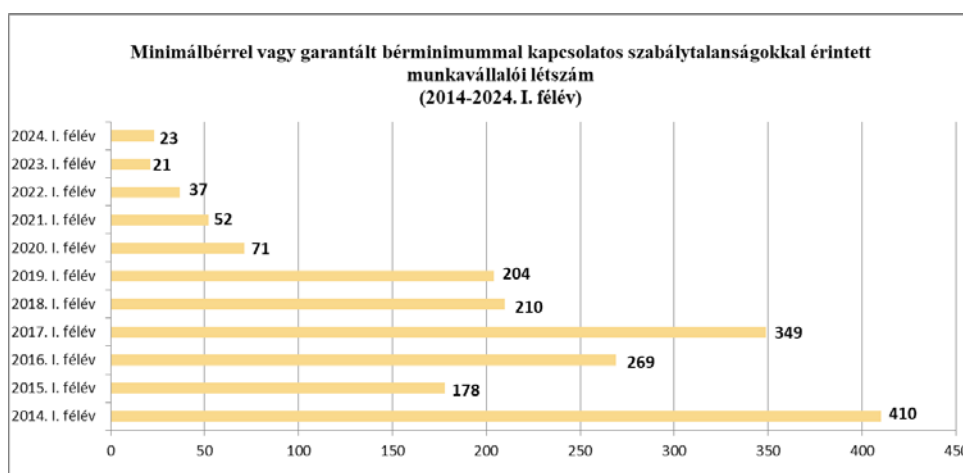
A foglalkoztatás-felügyeleti hatóság a vonatkozó törvényi rendelkezés szerint **a munkabért nem, vagy nem időben fizető munkáltató részére minden esetben lehetőséget biztosít arra, hogy az eljárás során az elmaradt bért egy kitűzött határidőn belül megfizesse.** Amennyiben ennek a kötelezésnek eleget tesz, úgy mentesül az egyébként kötelező munkaügyi bírság megfizetése alól.

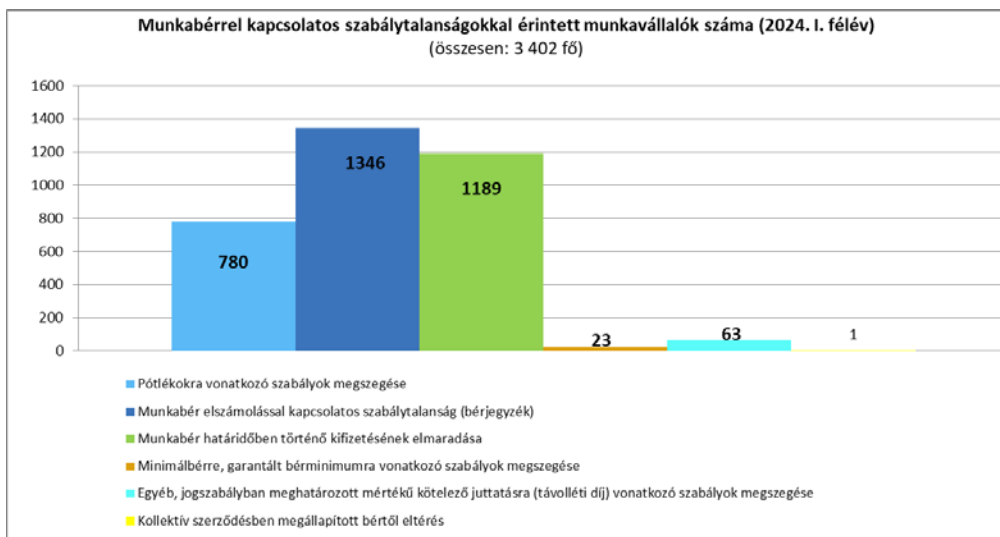
A hatóság ily módon is tudja segíteni azt, hogy a munkáltató a munkavállalók jogszerűen járó munkabérének kifizetésére és ne egy esetleges bírságösszeg kiegyenlítésére fordítsa anyagi erőforrásait.

A foglalkoztatás-felügyeleti hatóság kiemelt feladata a minimálbér és garantált bérminimum megfizetésének ellenőrzése, amelynek célja a munkavállalók alapvető garanciális jogának minél szélesebb körben való érvényesítése.

A minimálbérrel és garantált bérminimummal kapcsolatos jogsértések 2024. június 30-ig 23 fő munkavállalót érintettek (2023. június 30-ig 21 fő). Az elmúlt évek tapasztalatai szerint a minimálbérrel és a garantált bérminimummal kapcsolatos jogsértések **továbbra is ritkán fordulnak elő.**

Megállapítható, hogy a munkáltatók döntő hányada megfizeti legalább a minimálbért, vagy a garantált bérminimumot munkabérként a foglalkoztatottaknak. Egyre kevesebb helyen jellemző, hogy a jogszabály szerinti legkisebb munkabért fizetik ki, attól lényegesen magasabb összegeket biztosítanak a munkáltatók, mert tapasztalják, hogy ha megfelelő összegű munkabért adnak munkavállalóiknak, úgy inkább maradnak meg a jelenlegi munkahelyüknél, mintsem új munkahelyet keressenek.

2.5. Egyéb szabálytalanságok

2024. első félévében **872 főt** érintett a foglalkoztatásra irányuló jogviszony megszűnésével összefüggő – a munkavállalót megillető – **igazolások kiadásának**, valamint a munkaviszony megszűnéséhez, megszüntetéséhez kapcsolódó **elszámolásnak az elmaradása**.

A 2024. január 1. napjától hatályba lépett - a foglalkoztatási igazolás kiállításával összefüggő - rendelkezések várhatóan egyszerűsítik a munkáltatók eljárásait, figyelemmel arra, hogy e rendelkezés megeremti annak lehetőségét, hogy a munkaviszony megszűnésekor ne különböző, többféle dokumentumokat, hanem - amint azt a jogszabály indokolása is tartalmazza - csak egy, egységes, minden szükséges információt tartalmazó dokumentumot kell a munkáltatóknak kiállítani, illetve kiadni a munkavállalók részére.

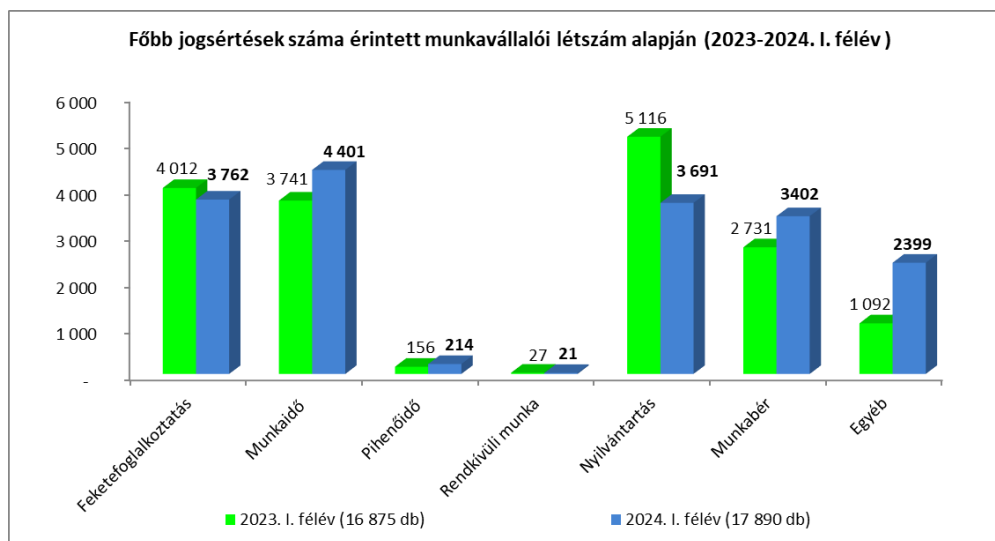
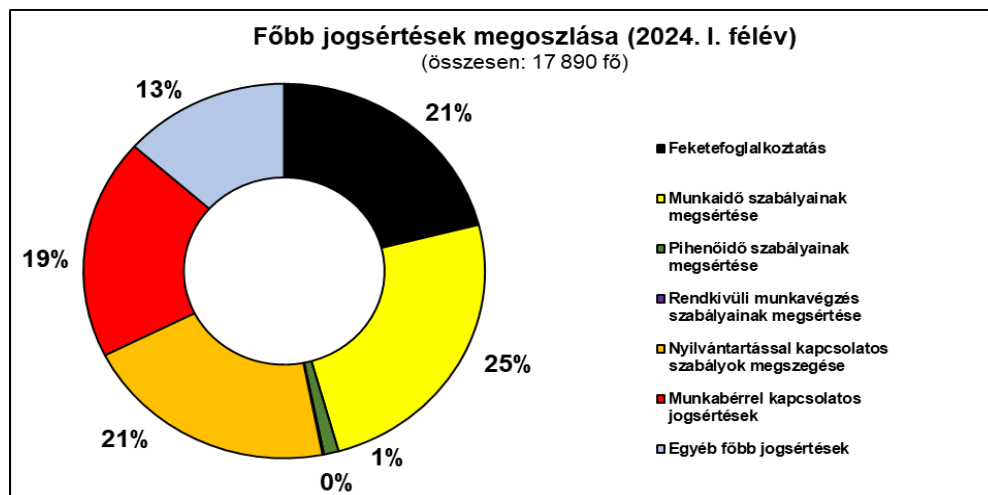
Számos munkáltató számára felesleges adminisztratív munkát jelent a foglalkozási igazolás kiadása, ezért nincsenek figyelemmel a vonatkozó előírásokra. Az igazolások kiadását a munkáltató azonban nem tagadhatja meg a munkavállalótól, ezért a hatóság minden esetben kötelezi a foglalkoztatót az igazolás kiadására és az elszámolás teljesítésére.

Jelentősen megnőtt 2023. első félév adataihoz képest **a szabadsággal kapcsolatos jogsértésekkel** érintett munkavállalók száma (376 főről, **1500 főre**). A szabadsággal kapcsolatos szabálytalanságok leggyakoribb esetei, hogy a munkáltatók

- a nyilvántartáson „kiírt” szabadságot ténylegesen nem adják ki, a munkavállalók valójában munkát végeznek, valamint,
- nem biztosítják a naptári évben egy alkalommal, a legalább tizennégy nap egybefüggő munkavégzés alóli mentesülést.

A szabadságra vonatkozó szabályok betartásának ellenőrzése összetettebb feladat, mert a munkáltatók „papíron” legtöbbször a jogszabályi előírásoknak megfelelően adják ki a szabadságokat, és csak a helyszínen felvett munkavállalói tanúnyilatkozatokból, és egyéb rendelkezésre álló bizonyítékokból derül ki, hogy a szabadságként nyilvántartott napokon ténylegesen munkavégzés zajlott.

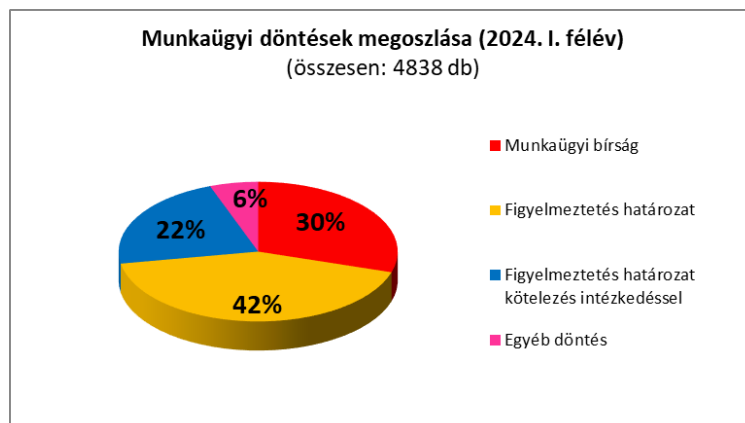
A munkáltatók a szabálytalanságok feltárását követően legtöbbször a gazdasági helyzetükre, egyéb nem várt eseményekre hivatkoznak a szabadságok kiadásának elmaradásakor, vagy azzal magyarázzák a jogsértést, hogy a munkavállaló nem akarta kivenni a szabadságát.

2.6. Döntések

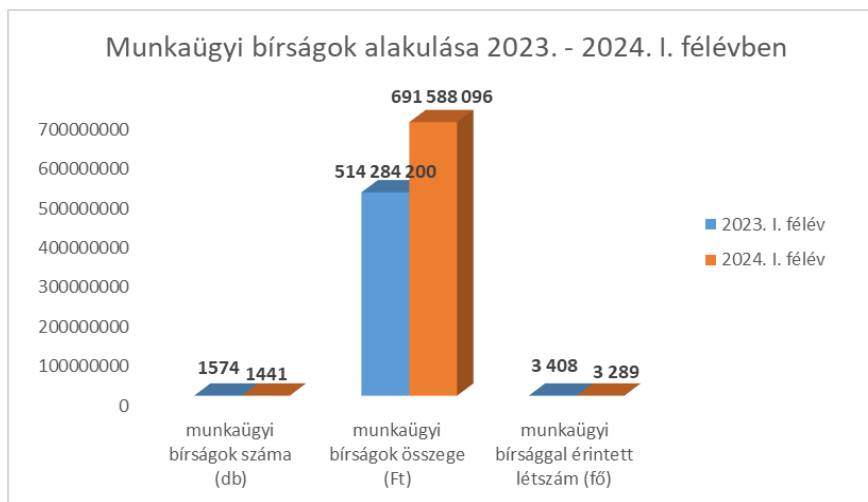
2024. június 30-ig a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság

- 1141 db munkaügyi bírságot szabott ki, összesen **691 588 096 Ft** összegben
- 1071 db kötelezés intézkedéssel járó figyelmeztetés határozatot, és
- 2054 db szabálytalanságot megállapító figyelmeztetés határozatot kiadmányozott.

2024. március 1. napjától hatályos jogszabálmódosítás hatására jelentősen megemelkedett a jogsértő foglalkoztatókkal szemben kiszabható munkaügyi bírság legkisebb összege.

Az alábbi diagram bemutatja, hogy 2023. első félévében ugyan több munkaügyi bírságot szabott ki a hatóság, azonban a 2024. június 30-ig kiszabott bírságok összege jelentősen meghaladja a 2023. június 30-ig kirótt bírságösszeget.

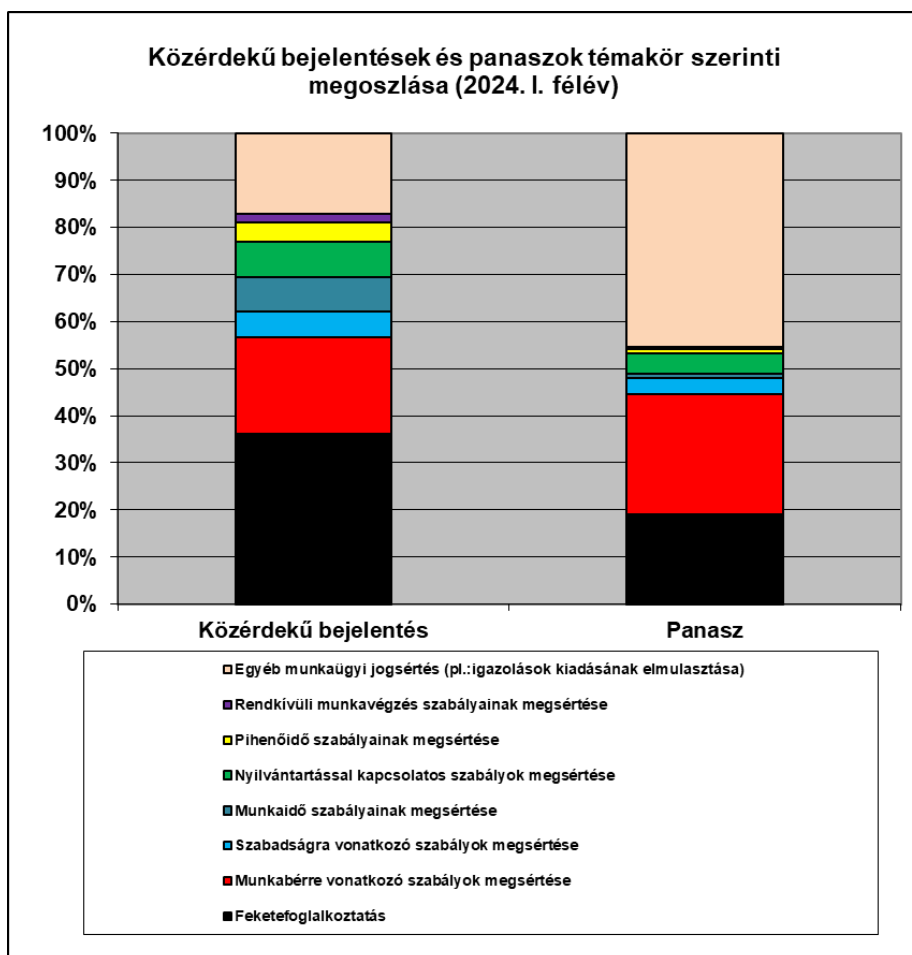
2.7. Közérdekű bejelentések, panaszok

2024. június 30-ig összesen **2 034 db közérdekű bejelentés (789 db) és panasz (1 245 db)** érkezett a hatóságokhoz, amely szám a 2023. év hasonló időszakához képest (2023. június 30-ig: 1801 db) **megnövekedett**.

A beadványok megoszlási aránya: **61 % panasz; 39 % közérdekű bejelentés**, amely azt mutatja, hogy több olyan munkavállaló fordult a hatósághoz, akik beazonosítható egyéni jogsérelmük miatt kérték a hatóság segítségét a jogviszonyukkal kapcsolatban.

A legtöbb jelzés az alábbi jogsértésekkel kapcsolatban érkezett:

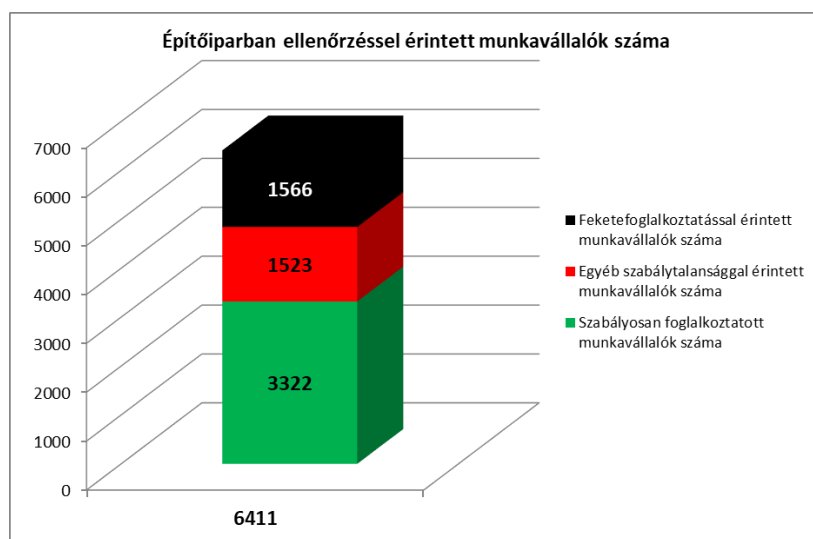
- a **jogviszony megszűnésekor kiadandó igazolások, elszámolások**
- a **feketefoglalkoztatás, valamint**
- a **munkabér**

3. Az ellenőrzések összesített tapasztalatai

a) Építőipar

A foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzések 26 %-át ebben az ágazatban tartották 2024. első félévben (2 035 db). A munkáltatók által elkövetett súlyos szabálytalanságok 1 506 db intézkedést, valamint 671 db munkaügyi bírságot vontak maguk után 226.484.700,- Ft összegben. A 6 411 ellenőrzött munkavállalóból 3 089 főt érintett valamilyen munkaügyi szabálytalanság, amiből a feketefoglalkoztatás 1 566 munkavállalót érintett.

Az építőipari ágazatra jellemző leginkább a **feketefoglalkoztatás**, e miatt kerül sor a legtöbb intézkedésre és ez érinti a legnagyobb munkavállalói kört. A feketefoglalkoztatás szerkezeti megoszlása kapcsán megállapítható, hogy legtipikusabb formája a munkaviszonyhoz, illetve egyszerűsített foglalkoztatáshoz kapcsolódó bejelentés hiánya, egyéb formái (pl.: színlelt szerződéssel történő foglalkoztatás) az építőipar területén továbbra sem jellemzőek.

A másik leggyakoribb szabálytalanság a munkaidő-nyilvántartás vezetések elmaradása. A munkáltatók szerint a munkaidő nyilvántartás vezetése problémás, mert azt a munkavégzés helyén nehezen tudják tárolni, így emiatt az ellenőrzések során nem tudnak bemutatni jelenléti ívet.

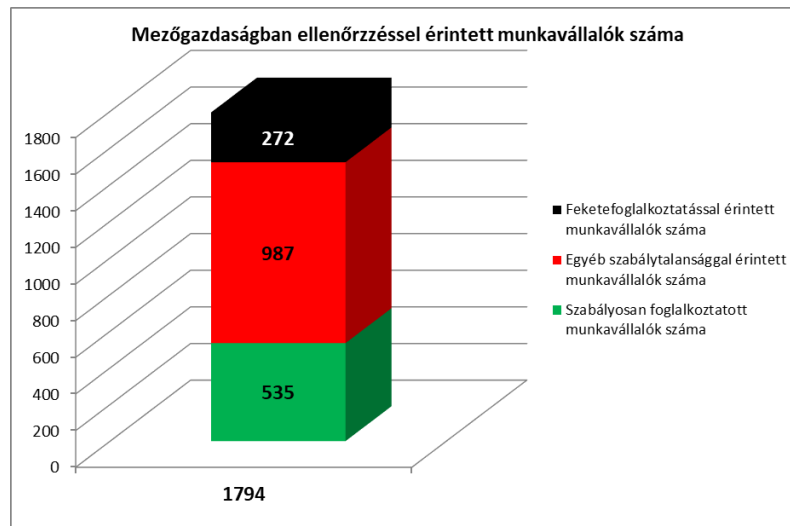
Számos foglalkoztató például egyáltalán nem jelenti be segédmunkás munkakörű munkavállalóit, sem egyszerűsített foglalkoztatás keretében, sem munkaviszonyban, ami már a szakképzett munkaerő kapcsán nem jellemző.

A munkáltatók továbbra is szívesen élnek az egyszerűsített foglalkoztatás adta kedvezőbb lehetőséggel és alkalmaznak alkalmi munkavállalókat, de bejelentésük általában adminisztratív okokra (pl. a bejelentéshez szükséges adatokat nem mindig sikerül eljuttatni a könyvelőhöz, nem visz magával iratokat a munkavállaló, de mégis munkába állítja a munkáltató, mert az adott munkát el kell végeznie) hivatkozással elmarad.

Példa: Budapesten 2024. február 27-én tartott helyszíni ellenőrzés során az eljáró kormánytisztviselők munkavégzés közben találtak négy munkavállalót, akik a helyszínen építőipari kivitelezési munkákat végeztek. Mivel a nyilvántartások szerint bejelentésük nem történt meg, ők a helyszínen tanúként meg lettek hallgatva, ahogy a jelen lévő egyéni vállalkozó is, mint ügyfél. A tanúk egyhangzóan azt nyilatkozták, hogy az ellenőrzés napján kezdtek dolgozni. A munkáltató azt nyilatkozta, hogy egyszerűsített foglalkoztatás keretében kívánta alkalmazni a munkavállalókat, de a bejelentésük feledékenység miatt elmaradt. A munkáltató február 28-án mind a négy munkavállaló foglalkoztatását visszamenőleg 30 napra, teljes munkaidőre bejelentette, megszüntetve ezzel a jogsértő állapotot.

b) Mezőgazdaság

A mezőgazdasági ágazatra 2024. első félévben az ellenőrzések 4,8 %-a esett (371 db), összesen 427 intézkedés történt és 71 db munkaügyi bírság kiszabására került sor 30 088 400 Ft összegben. Az ellenőrzött 1 794 munkavállalóból 1 259 főt érintett valamilyen szabálytalanság, ebből a feketén foglalkoztatott munkavállalók 272 főt tettek ki.

Több megyében a mezőgazdaságnak tradicionálisan jelentős szerepe van. Az ágazatban jelen vannak az alkalmi munka keretében foglalkoztatók és a nagyobb volumenű mezőgazdasági termelésre berendezkedett – nagy létszámú munkaerőt foglalkoztató - vállalkozások is.

Itt jellemző leginkább az atipikus foglalkoztatás (leginkább egyszerűsített foglalkoztatás keretében végzett mezőgazdasági idénymunka).

A mezőgazdasági munkák gyakran a szinte fellelhetetlen, a helyszín adottságai miatt nehezen megközelíthető területen zajlanak – amit az idegen szem kevésbé vesz észre -, a sík terep adottságai révén pedig az idegen autót – így az ellenőrzést- könnyű messziről is kiszűrni, így a munkáltatók bíznak az ellenőrzések elmaradásában és sokszor tudatosan nem jelentik be a munkavállalókat.

A mezőgazdaságban „hektikus” a szabálytalanságok megjelenése. Sokszor találkozni nagyobb munkavállalói létszámot foglalkoztató munkáltatókkal, akik jellemzően betartják a munkaügyi szabályokat, bejelentik a munkavállalókat, még ott is, ahol a munkavégzés eseti jelleggel történik. Előfordul azonban, hogy a nagyobb munkavállalói létszám magával vonja a nagyobb feketén foglalkoztatott létszámot is.

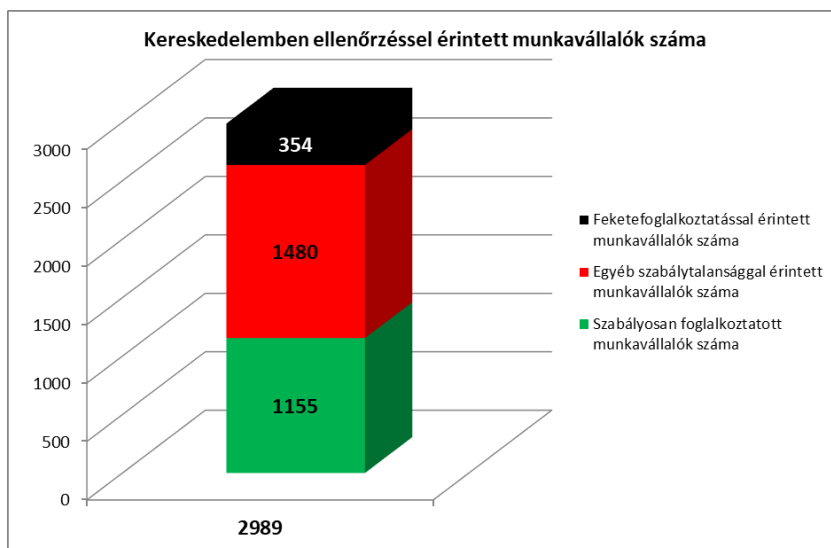
A mezőgazdasági ágazatban 2024. június 30-ig a legnagyobb munkavállalói létszámot a nyilvántartással kapcsolatos szabályok megsértése érintette, majd ezt követte a munkaidővel, feketefoglalkoztatással illetve a munkabérrel kapcsolatos jogsértések.

Példa: Somogy vármegyében 2024. június 4. napján, egy gyümölcsös területén tartott foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzés során barackszedés közben talált a hatóság három fő munkavállalót. Tanúvallomásaikban előadták, hogy 2024. június 04. napján 08 óra 30 perctől kezdve végeztek munkát a munkáltató alkalmazásában, egyszerűsített foglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében, mezőgazdasági idénymunka jelleggel, segédmunkás, gyümölcsszedő munkakörben, 1.304.- Ft összegű órabér ellenértékért. A munkavállalók a munkavégzés feltételeiben a kft. ügyvezetőjével szóban állapodtak meg, a munkájukat a kft. ügyvezetője ellenőrizte, irányította, utasította és felügyelte, munkaeszközt (vödör) biztosítva a részükre. A helyszíni ellenőrzés során a munkavállalók munkaidő-nyilvántartást bemutatni nem tudtak. A nyilvántartás alapján a munkavállalók jogviszonyának illetékes adóhatóság felé történő bejelentése a munkavégzés megkezdésig megtörtént.

c) Kereskedelem

2024. június 30-ig 1 295 db ellenőrzés esett erre az ágazatra (16,8 %). Az összesen 1 366 db intézkedés mellett 141 db munkaügyi bírságot szabott ki a hatóság 41 853 800 Ft összegben. Az ágazatban 2 989 munkavállalót vontak ellenőrzés alá, melyből 1 834 főt érintett szabálytalanság. Ebből 354 főnek volt rendezetlen a munkaviszonya.

Leggyakrabban a mikro-, kis- és közepes méretű munkáltatókat érintette ellenőrzés. Az elmúlt évek tapasztalatai szerint a multinacionális munkáltatók foglalkoztatási gyakorlata jogkövetőbb, ezen a területen inkább adminisztratív jellegű hiányosságok jellemzőek.

A kereskedelmi ágazatnak nincs jellegzetes szabálytalansága, mert a főbb jogsértések mindegyike előfordul ezen a területen.

A foglalkoztatási gyakorlatban elkövetett hibák a szabályismeret és a szabálykövetési hajlandóság hiányára is visszavezethetőek, mert a munkáltatók sok esetben adminisztrációs teherként, pluszmunkaként tekintenek a jelenléti ívek, munkaidő-nyilvántartások vezetésére.

Legnagyobb létszámban a munkaidővel kapcsolatos szabályok megsértése volt jellemző, ezen belül a hiányos, nem naprakészen vezetett (több napra vonatkozóan sem tartalmazott adatot, bejegyzést) jelenléti ívek alkalmazása fordult elő gyakran. Mindez vélhetően a munkaidő, pihenőidő szabályainak megsértésének leplezésére irányuló munkáltatói magatartás eredményeként.

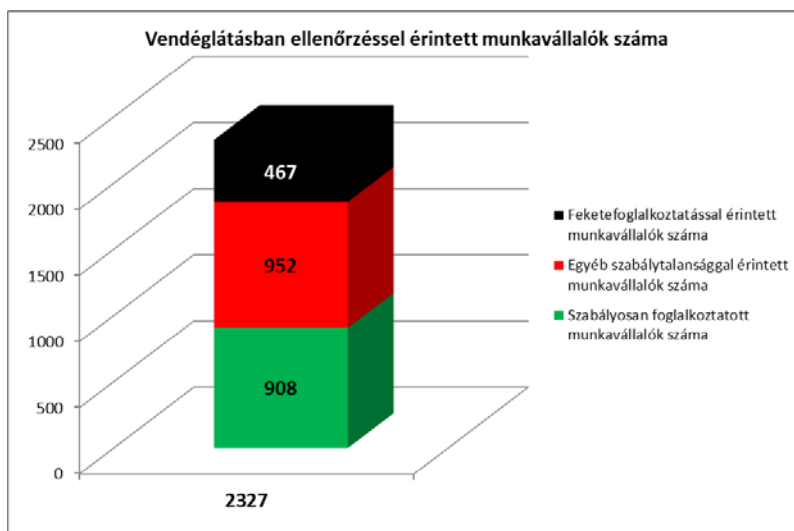
A hiányos jelenléti íveket sokszor utólag töltik ki a munkáltatók, azonban az már nem a valós munkavégzést tükrözik, hanem a kötelező havi óraszámnak megfelelő időadatokat, amelyeket a nyitvatartási időhöz igazítanak, elkerülve a műszakpótlék fizetési kötelezettséget.

Munkaidővel kapcsolatos ágazatra jellemző szabálytalanság a munkaidő előre történő írásos beosztásának hiánya. Gyakori a munkaidőkeretre vonatkozó törvényi előírások megsértése (egyenlőtlen beosztás alapján munkaidőkeret vagy elszámolási időszak meghatározása nélkül foglalkoztatnak munkavállalókat, illetve ha meghatároznak munkaidőkeretet, annak kezdő- és befejező időpontját írásban nem közlik a munkavállalókkal).

Példa: Egy Pest vármegyei élelmiszerboltban 2024. június 26-án tartott helyszíni ellenőrzés során két fő munkavállaló dolgozott, akik tanúként meghallgatásra kerültek. A helyszínen jelenléti ívet bemutatni nem tudtak a munkavállalók, munkaidő adatot nem rögzítettek.

d) Vendéglátás

2024. első felében a vizsgálatok 11 %-a (867 db) esett erre az ágazatra. Az összesen 1 053 db intézkedés mellett 176 db munkaügyi bírság került kiszabásra 55 649 800 Ft összegben. A 2 327 ellenőrzéssel érintett munkavállalóból 1 419 főt foglalkoztattak szabálytalanul, ezen belül a feketefoglalkoztatás 467 főt érintett.

Az ágazatban - hasonlóan a kereskedelemhez - minden főbb szabálytalanság előfordul. Itt is jelentős a feketefoglalkoztatás, a munkaidő-nyilvántartás hiánya vagy hiányos vezetése és a munkaidővel kapcsolatos jogsértések (napi, heti munkaidő megengedett mértékének túllépése, munkaidő-beosztás hiánya). Utóbbi szabálytalanságok rendszeresen összekapcsolódnak, hiszen vagy a munkavállaló dolgozik a megengedett munkaidőn felül (munkaidővel kapcsolatos szabálytalanság), vagy ami gyakoribb, hogy ennek leplezése valósul meg a szabálytalanul vezetett munkaidő-nyilvántartással.

A vendéglátás területén leggyakrabban a munkaidővel kapcsolatos szabálytalanságok jelennek meg, ezen belül a munkaidő-beosztásra vonatkozó szabályok megsértése a leggyakoribb és ez érinti a legtöbb munkavállalót is, ezt követi a munkaidőkeretre vonatkozó rendelkezések megsértése.

A munkaidő-beosztás kapcsán a legjellemzőbb, hogy a munkáltató írásban nem készíti el a beosztást, azt inkább a munkavállalókra bízva, hogy egymás között beszéljék meg, ki melyik napon fog dolgozni.

A foglalkoztatók egyenlőtlen munkarend, munkaidő-beosztás ellenére munkaidőkeretet sokszor nem alkalmaznak, vagy ha mégis, annak a kezdő és befejező időpontját írásban nem közlik a munkavállalókkal.

Ebben az ágazatban is jellemzőek a munkabérrel kapcsolatos jogsértések, amikor például a munkáltatók késedelmesen fizetik ki a munkavállalók munkabérét, nem adják ki a bérjegyzéket, vagy nem fizetik meg a munkavállalóknak járó bérpótlékokat.

Munkaidő-nyilvántartással kapcsolatos szabálytalanságok is mérvadóak, számos munkavállalót érintő jogsértés, amely a hiányos/hamis nyilvántartás, vagy a nyilvántartás nem vezetésével valósul meg.

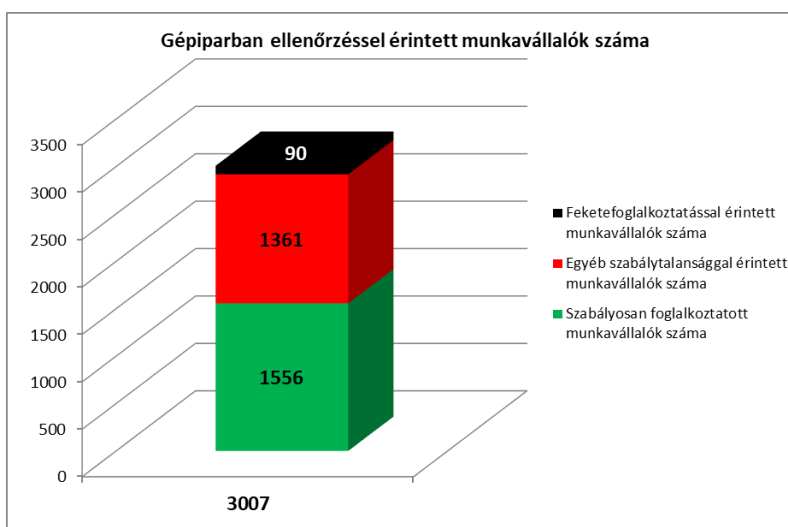
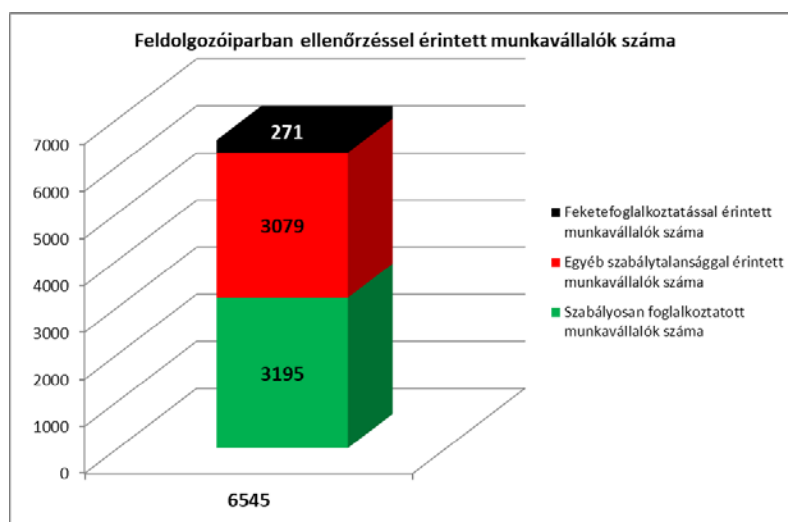
A bejelentés nélküli foglalkoztatás a vendéglátás területén is tipikus, amelynek célja általában a közterhek elkerülése (költségcsökkentés elérése érdekében), sok esetben azonban a hibás

gyakorlatra vezethető vissza a feketefoglalkoztatás. Ezt a megállapítást támasztja alá az olyan esetek nagy száma, ahol a munkáltató késedelmesen, de a foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzés megkezdése előtt jelenti be az alkalmi munkavállalóit.

Példa: Komárom-Esztergom vármegyében 2024. május 11-én egy vendéglátó ipari egységben tartott ellenőrzés időpontjában a munkáltató 9 fő munkavállalót foglalkoztatott, 4 főt munkaviszony, 5 főt egyszerűsített foglalkoztatás keretében. A munkaszerződéses munkavállalók munkaidő-nyilvántartása 2024. május hónapra hiányosan került kitöltésre, valamint a foglalkoztatásra munkaidőkeretet nem határozott meg a munkáltató, annak ellenére, hogy a foglalkoztatás keret jellegűen történt. Az 5 fő alkalmi munkára felvett munkavállaló a helyszíni ellenőrzés kezdetét megelőzően munkába állt, de a munkáltató nyilatkozata szerint a mobil applikáció technikai problémája miatt a bejelentéseket az adóhatóság felé nem tudta teljesíteni.

e) Feldolgozóipar és gépipar

2024. június 30-ig a hatósági ellenőrzések 17 %-a (1 315 db) zajlott ebben a két iparágban. A jogsértések miatt összesen 1 023 intézkedésre került sor; ebből 136 db volt munkaügyi bírság (183.630.156,- Ft összegben). Összesen 9 552 munkavállalót vontak ellenőrzés alá, ebből 4 801 főt szabálytalanul, ezen belül feketén 361 főt foglalkoztattak.

Ahogy a feldolgozóipar területe, úgy az itt előforduló jogsértések is sokszínűséget mutatnak. Az ágazati sajátosságok miatt a feltárt jogsértések az esetek számottevő részében nagyobb munkavállalói csoportot érintenek, de volt példa néhány főt érintő szabálytalanságra is.

A feldolgozóipari és gépipari munkáltatók általában képzett munkaügyi jogi háttérrel rendelkeznek, ezért sokszor gazdasági megfontolásból (pl. rendelések teljesítése miatt munkaszüneti napon történő foglalkoztatás) követhetnek el szabálytalanságot.

Jellemzően a munkaidőre vonatkozó szabályok sérültek, valamint gyakori még az ágazatokban a munkaidőkeret kezdő- és befejező időpontjáról szóló írásbeli tájékoztatás közlésének elmaradása, illetve a hiányos munkaidő-nyilvántartás vezetése. A hatóság továbbá a napi munkaidővel (napi 12 órás felső határának megsértése), napi és heti pihenőidő szabályainak megsértésével kapcsolatos jogsértéseket is feltárt.

A munkáltatók alkalmazzák az Mt. lehetőségei mellett kialakított, a megrendelésekhez, technológiához, gyártási folyamathoz igazított megterhelő munkarendet, munkaidő-beosztást, ezért sok esetben a munkavállalók úgy érzik, hogy ez a munkarend, beosztás szabálytalan.

Példa: 2024. 04. 11-én foglalkoztatás-felügyeleti hatósági ellenőrzést kezdtek a vas vármegyei felügyelők egy pékségben, amelynek eredményeképpen megállapítást nyert, hogy a pék/betanított pék/süítőipari segédmunkás/pék szakmunkás munkakörökben foglalkoztatott munkavállalókat érintően a munkáltató az alábbi szabálytalanságokat követte el:

- a vizsgált időszakban összesen 10 munkavállalót érintően nem osztott be havonta legalább egy heti pihenőnapot vasárnapra;
- 14 munkavállalót érintően a munkaidőkeret teljesítésének kezdő és befejező időpontját, valamint a teljesítendő munkaidő tartamát az ellenőrzés kezdetéig nem határozta meg írásban, és nem tette közzé;
- 18 munkavállaló esetében megszegte a nyilvántartási kötelezettségét, mivel a helyszíni ellenőrzés során bemutatott 2024. április havi munkaidő-nyilvántartás hiányos volt.

Példa: Somogy vármegyében a hatóság egy gépgyártó üzemben 2024. május 23-án 12 óra 48 perctől foglalkoztatás-felügyeleti hatósági ellenőrzést tartott, ahol tíz fő munkavállalót hallgattak meg tanúként.

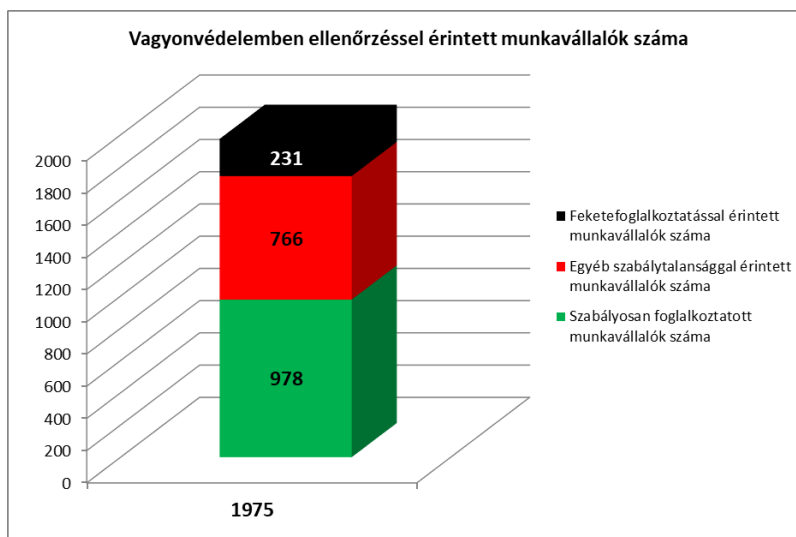
Hat fő munkavállaló előadta, hogy írásba foglalt munkaszerződés alapján végzett munkát a Kft. munkáltató alkalmazásában, az ellenőrzés során a hatóság részére bemutatott 2024. május havi munkaidő-nyilvántartáson a valós munkavégzési adatok kerültek rögzítésre, jogviszonyuk adóhatósági bejelentését a munkáltató szabályosan teljesítette.

Négy fő munkavállaló elmondta, hogy 2024. május hónapjában az ellenőrzés során bemutatott 2024. május havi munkaidő-nyilvántartáson szereplő napokon végeztek munkát daraboló, lakatos, udvaros, forgácsoló munkakörben, 6:00 órától, egyszerűsített foglalkoztatásra irányuló jogviszony (alkalmi munka) keretében. A munkavállalók a munkavégzés feltételeiben, szóban állapodtak meg a munkáltató képviselőjével, egyszerűsített munkaszerződést, más egyéb szerződést nem írtak alá.

A munkaügyi nyilvántartás adattartalma alapján a munkáltató három fő munkavállaló munkaviszonyát a hatósági ellenőrzés megkezdéséig több nap vonatkozásban nem jelentette be az illetékes adóhatóság felé, illetve a megtett bejelentések mind a négy fő esetében elkészen, a munkavállalók munkavégzésének megkezdését követően, de a hatósági ellenőrzés megkezdését megelőzően történtek meg.

f) Nyomozási és biztonsági tevékenység

Az ellenőrzések 10,4 %-a (803 db) érintette a személy- és vagyonvédelmi ágazatot 544 db intézkedéssel. A vizsgálatokból 70 zárult munkaügyi bírsággal (25 479 000,- Ft). Az ellenőrzéssel érintett 1 975 munkavállalóból 997 főt érintett valamilyen jogsértés és 231 munkavállalót foglalkoztattak feketén.

Továbbra is jellemzőek a súlyos munkaügyi szabálytalanságok, amelyek többségét szándékosan követik el a munkáltatók. A bejelentés nélküli foglalkoztatás mellett a vállalkozások a munkaidővel, nyilvántartási kötelezettséggel, munkabérrel kapcsolatos jogszabályi rendelkezéseket sértik meg.

A munkáltatók gyakran nem működnek együtt a hatósággal a bizonyítási eljárás során – nem veszik át az iratokat, nem csatolják a szükséges dokumentumokat -, így akadályozzák az ellenőrzést. További probléma az is, hogy a munkáltatók a hivatalos cégkivonatban szereplő címeken nem elérhetőek, nem vesznek tudomást az ellenőrzésről, a munkáltatókat nem érdekli a vizsgálatok kimenetele. Sok esetben egy esetleges munkaügyi bírság végrehajtása során szembesül azzal a hatósággal, hogy a munkáltató „megszűnik”, így a végrehajtás is meghiúsul.

Gyakori eset, hogy a munkáltató kiléte sem állapítható meg egyértelműen, hiszen a munkavállalók nem tudják megnevezni a foglalkoztatójukat, mert bizonyos időszakonként új munkaszerződést kapnak másik munkáltatótól.

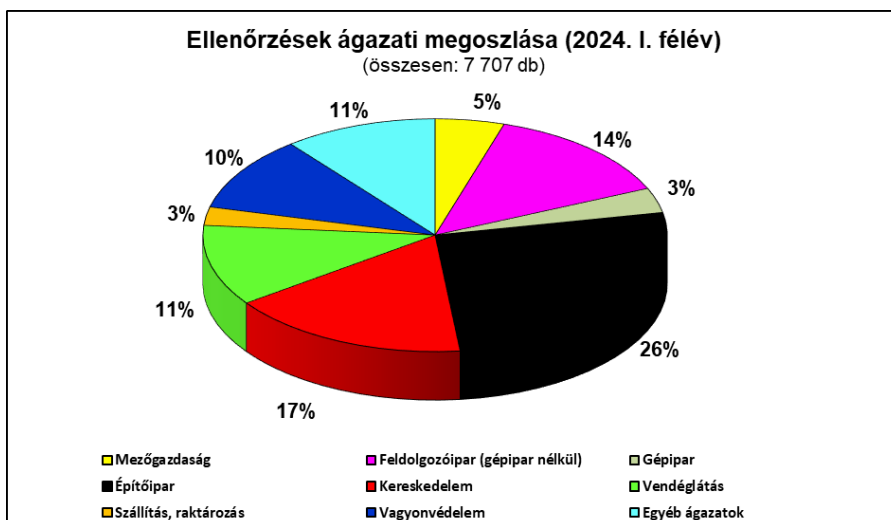
Azok a munkavállalók, akik már hosszabb ideje dolgoznak a vagyonvédelmi ágazatban, sokszor évekre visszamenőleg felsorolnak több munkáltatót, akiknél alkalmazásban álltak ugyanazon a munkahelyen.

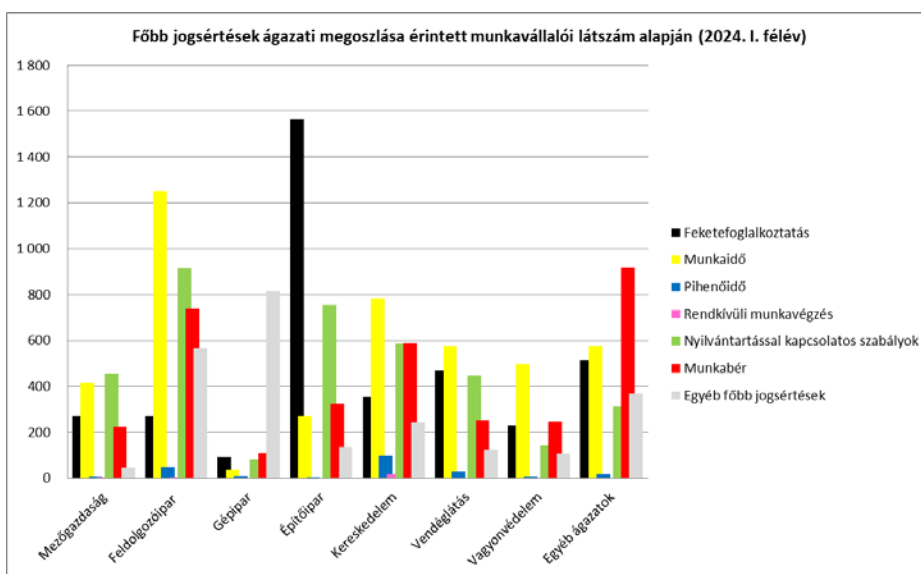
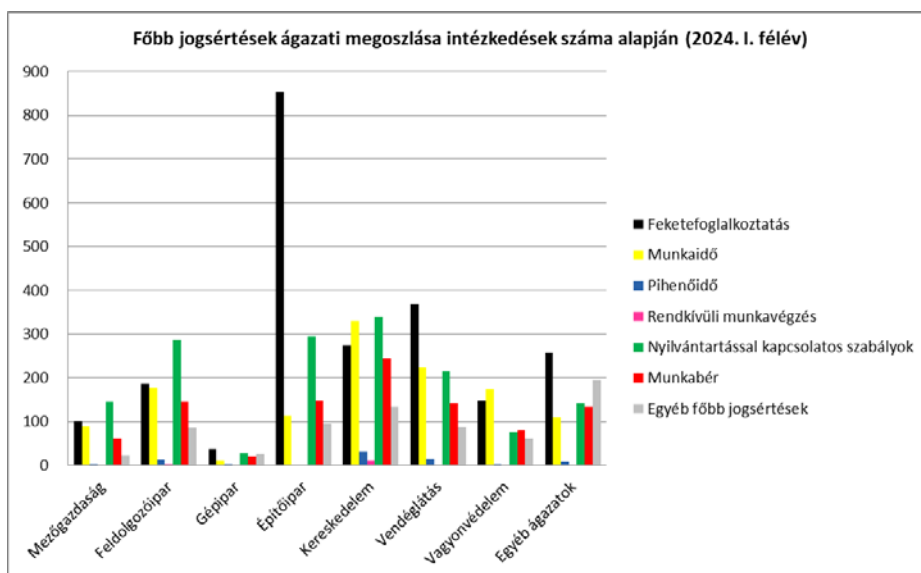
A vagyonvédelmi ágazatra jellemző a munkaidővel kapcsolatos előírások megsértése, általános tapasztalatként elmondható, hogy a heti 40 órás munkaidőre bejelentett munkavállalók készenléti jellegű munkakört látnak el úgy, hogy a teljes napi munkaidő mértékét nem emelik meg a törvényben előírt módon dokumentálva 12 órára, azonban a munkavállalók napi munkaideje ténylegesen meghaladja a 12 órát

A vagyonőri munkakör azonban legtöbbször nem készenléti jellegű, ennek ellenére a munkáltatók mégis gyakran szabálytalanul ebben a formában foglalkoztatják munkavállalóikat, komoly anyagi hátrányt okozva nekik.

Példa: Egy Baranya vármegyei drogéria őrzési területén tartott a hatóság 2024. február 19. és 22. napokon foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzést, ahol a munkáltató az ellenőrzések során

egy-egy főt foglalkoztatott vagyondőr munkakörben. A meghallgatott munkavállaló tanúnyilatkozatában elmondta, hogy 2021. augusztus 1. napjától foglalkoztatja a munkáltató vagyondőr munkakörben, 1400 Ft/óra nettó munkabér ellenében, heti 5-6 napon, havonta átlagban 180 órás munkaidőben. A munkavállaló jogviszonyának bejelentése a foglalkoztatásának kezdetétől nem a tényleges teljes munkaidős foglalkoztatásnak megfelelően, csupán heti 30 órás munkaidőre történt meg. A második, ismételt ellenőrzés során tanúként került meghallgatásra a váltótárs, helyettesítő munkavállaló, aki egyszerűsített munkaviszonyban történő foglalkoztatásra hivatkozott, azonban egyszerűsített jogviszonyának bejelentései a 2023. december - 2024. februári munkanapjai vonatkozásában nem történtek meg. A bemutatott 2023. december havi „munkalap és jelenléti ív” dokumentumból megállapította a hatóság hogy a munkáltató további egy fő egyszerűsített munkaviszonyban foglalkoztatott munkavállaló esetében elmaradt néhány napot érintően a jogviszony bejelentésével. Az érintett munkavállaló tanúnyilatkozata alapján a 2023. decemberi bejelentés nélküli napok mellett megállapításra került, hogy a munkáltató 2024. január 10. napjától munkaszerződés nélkül foglalkoztatta a munkavállalót. A feltárt jogsértések következtében munkaügyi bírságot kiszabó határozatban intézkedett a hatóság. A bírság kiszabása során figyelembe vette, hogy a munkáltató többszörös visszaeső, illetve 49 főnél több munkavállalót foglalkoztat.

4. Utóellenőrzés

A foglalkoztatás-felügyeleti hatóság utóellenőrzés keretében elsősorban a jogviszony bejelentésére kötelező határozatok teljesítését vizsgálja. Az ellenőrzések során feltárt feketefoglalkoztatás legalizálását a munkáltatók a legtöbb esetben már az ellenőrzést követően, az ellenőrzés hatására, de még a határozat meghozatala előtt, az eljárás során megtették.

Az utóellenőrzések során a jogerőre emelkedett, feketefoglalkoztatás tárgyában kiadmányozott döntések alapján 2 761 munkavállaló jogviszonyának rendezése volt vizsgálható, mely létszám 95 %-ának utóellenőrzése teljesült.

A jogerőre emelkedett, feketefoglalkoztatás tárgyban kiadmányozott határozatok alapján 1 285 munkáltató volt vizsgálható, ebből a foglalkoztatók 95 %-ának utóellenőrzése teljesült.

A tapasztalatok szerint azok a munkáltatók nem teljesítik a határozati kötelezések végrehajtását, akik már az alapeljárás során sem voltak együttműködőek, az átvett idézésekre nem jelentek meg, a küldemények „nem kereste” vagy „ismeretlen helyre költözött” jelzéssel érkeztek vissza.

A „feketefoglalkoztatással” kapcsolatos **utóellenőrzés jelentősége** azért meghatározó, mert a kötelezés végrehajtásával teljesül az ellenőrzés célja. A foglalkoztatás-felügyeleti hatóság így tud **hozzájárulni a legális adózó munkahelyek számának növeléséhez, a munkavállalók alapvető jogainak** (biztosított jogviszony, tényleges szolgálati idő rögzítése, egyéb jogviszonyhoz kapcsolódó szabályok betartatása, stb.) **védelméhez, valamint a tisztességes verseny érvényre juttatásához és a jogkövető vállalkozások versenyhátrányának csökkentéséhez.**

5. Társhatósági ellenőrzések

A társhatóságok közreműködésével 2024. június 30. napjáig **1 480** foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzés zajlott, mely az összes vizsgálat **19%-át** jelenti.

A rendőrséggel **501 közös ellenőrzést folytattak le a foglalkoztatás-felügyeleti hatóságok**, amely az idei első félévben is magasnak számít. A foglalkoztatás-felügyeleti hatóság a rendőrség segítségét olyan foglalkoztatók és munkavégzési helyszínek ellenőrzésénél kéri, ahol a hely jellege megkívánja a rendőri jelenlétet, vagy ahol a foglalkoztató korábban már megghiúsította az ellenőrzés megtartását, vagy jelentős mértékben akadályozta azt.

A munkavédelmi hatósággal 446 esetben, az Országos Idegenrendészeti Főigazgatósággal pedig 303 alkalommal tartottak közös ellenőrzést, de együttműködtek többek között a Nemzeti Adó- és Vámhivatallal, a közlekedési felügyelettel, valamint a fogyasztóvédelmi és a katasztrófavédelmi hatóságokkal is.

6. A közigazgatás szolgáltató jellegének érvényesülési formái

A foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter foglalkoztatás-felügyeleti hatósági ellenőrzéssel kapcsolatos állami irányítási feladatokat lát el, illetve részt vesz a munkaügyi előírások végrehajtásának elősegítését szolgáló **tájékoztató, felvilágosító tevékenység** ellátásában. A tapasztalatok szerint a munka világának szereplői a honlapon naponta akár több kérdést is feltesznek, melyekre adott válaszok ugyanott csoportokra bontva is megjelennek.

2024. június 30-ig több, mint 200 db honlapon (a hatóság külső honlapján működtetett tájékoztatás/felvilágosítás menüpont használatával), valamint postai és e-mail útján érkezett **kérdés, panasz, valamint közérdekű bejelentés került megválaszolásra**. Emellett a hatóságok országosan több, mint 800 ügyben adtak tájékoztatást.

A foglalkoztatás-felügyeleti hatóság több vármegyében foglalkoztatási rendezvényeken, saját rendezésű nyílt napokon adott felvilágosítást az érdeklődőknek a hatóság munkájáról és a hatályos foglalkoztatási szabályokról, így a munkavállalók és munkáltatók széles körű tájékoztatása megvalósult.

6. Összegzés

- 2024. június 30-ig **7 707 munkáltatót** vont ellenőrzés alá a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság. A **foglalkoztatók 64 %-a volt érintett valamilyen munkaügyi jogsértéssel**, amelyek az ellenőrzés alá vont **munkavállalók (29 817 fő) 53%-át érintették**.
- 2023. első félévhez viszonyítva az **ellenőrzések száma** (2023. június 30-ig: 7 789 db), és a **szabálytalan munkáltatók aránya** (2023. június 30-ig 65 %) **is közel azonos**.
- **Jóval több munkavállaló** (2023. június 30-ig 28 217 fő) **foglalkoztatását ellenőrizték** az első félévben, és **arányaiban négy százalékkal kevesebb munkavállalót érintett** (2023. június 30-ig 57 %) valamilyen **munkaügyi jogsértés** az ellenőrzéssel érintett időszakban.
- A **főbb ellenőrzési adatok** 2024. I. félévben továbbra is **pozitív irányba haladnak**.
- Az ellenőrzési adatok alapján a **feketefoglalkoztatás továbbra is a legmeghatározóbb jogsértés**, mely az ellenőrzött munkavállalók **12,62 %-át** tette ki (**3 762 fő**). Az ellenőrzéssel érintett munkavállalókhoz (**29 817 fő**) viszonyítva a **feketefoglalkoztatással érintett munkavállalók aránya** az előző év arányaihoz képest **csökkent** (2023-ban 14,22 %).
- Az egyes ágazatokban az ellenőrzéssel érintett munkavállalókra kivetítve a személy – és vagyonvédelem, és a feldolgozóipar területén javult a **feketefoglalkoztatás aránya**, a többi ágazatban a 2023. évi első félévhez képest növekedés tapasztalható.
- Az összes ellenőrzött és feketén foglalkoztatott munkavállaló arányszáma az előző év hasonló időszakához képest csökkent. Az elmúlt évek ellenőrzési tapasztalataival megegyezően **továbbra is az építőipar területe adja a legtöbb feketén foglalkoztatott dolgozót, ezt követi a vendéglátás, majd a főbb ágazatokon kívüli „egyéb” ágazatok és a kereskedelem**. A legkisebb számban a gépipari ágazatban fordult elő a feketefoglalkoztatás.
- A munkabérrel kapcsolatos szabálytalanságokon belül az ismételten megemelt összegű **minimálbérrel és garantált bérminimummal kapcsolatos szabálytalanságok továbbra is alig fordulnak elő**.
- A **foglalkoztatás-felügyeleti hatóság** az eddigi gyakorlathoz hasonlóan **továbbra is igyekszik, hogy az ellenőrzések jelentős többsége olyan munkahelyekre irányuljon, ahol a munkavállalók jogai ténylegesen sérülnek**.

Forrás: a foglalkoztatás-felügyeleti hatóságok 2024. első féléves beszámolóí